OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Lausunto

09.08.2018 VN/3522/2018

Asia: VM/1272/03.01.00/2018

Hallituksen esityksen luonnos laeiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista sekä julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yksityisen käyttäjäorganisaation toimivalta tarkistaa ja rekisteröidä valtuutuksia

Julkisen hallintotehtävä

Esitykseen sisältyvän 10 a §:n 2 momentin mukaan käyttäjäorganisaation toimipisteessä voitaisiin tarkistaa ja rekisteröidä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin kyseisen käyttäjäorganisaation kanssa käytävään asiointiin tarkoitettuja valtuutuksia ja tahdonilmaisuja, jotka voitaisiin hyväksyä vastaavissa asiointitilanteissa myös muissa käyttäjäorganisaatioissa. Tämä tarkistaminen ja rekisteröiminen on aiemmin ollut mahdollista vain viranomaisen toimesta. Jatkossa yksityiset käyttäjäorganisaatiot voisivat toisen yksityisen käyttäjäorganisaation toimeksiannosta ja VRK:n hyväksynnällä rekisteröidä myös muita yksityisellä sektorilla hyödynnettäviä valtuutuksia ja tahdonilmaisuja kuin niiden omaan toimintaan liittyviä.

Ehdotettu sääntely merkitsee perustuslain 124 §:ssä säänneltyä julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle. Perustuslaissa rajoitetaan julkisten hallintotehtävien antamista muille kuin viranomaisille, kuten yksityisoikeudellisille yhteisöille. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla ja vain, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Kuten myös esityksen säätämisjärjestysperusteluissa katsotaan, ei esityksen 10 a §:ssä säädettäväksi ehdotetussa valtuutusten tarkistamista ja rekisteröintiä koskevissa toimivaltuuksissa ole oikeusministeriön arvion mukaan kyse merkittävän julkisen vallan käyttämisestä. Kuten esityksen perusteluissa tuodaan esiin, on toiminnassa kyse pääosin teknisluonteisesta rekisteröintitehtävästä, jossa ensisijaisesti tunnistettaisiin ja kirjattaisiin toimivaltuuden kannalta relevantteja seikkoja. Voimassaolevan lain säännöksillä ja siihen nyt ehdotettavilla muutoksilla voidaan katsoa säädeltävän varsin yksityiskohtaisesti rekisteröimisen ja siitä kieltäytymisen edellytyksistä.

Voimassaolevan lain 10 §:n 2 momentin mukaan tahdonilmaisun rekisteröiminen edellyttää, että tahdonilmaisun antaja tunnistetaan luotettavasti luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäen tai muulla sellaisella tunnistusmenetelmällä, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen. Lisäksi tahdonilmaisun rekisteröimisen edellytyksenä on, että Väestörekisterikeskus pystyy varmistamaan henkilön toimintakelpoisuuden ja tarvittaessa toimivallan 10 §:n 1 momentissa tai 9 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä, joihin lukeutuvat muun muassa väestötietojärjestelmä, yhdistysrekisteri, kaupparekisteri ja säätiörekisteri.

Ehdotetun lain 10 a §:n 3 momentin mukaan tahdonilmaisun tarkistaminen ja rekisteröiminen toimipisteessä edellyttää, että tahdonilmaisun tarkistaja tai antaja tunnistetaan joko edellisessä kappaleessa käsitellyllä lain 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tai henkilökohtaisesti vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetusta tunnistusvälineen hakijan tunnistamisessa hyväksyttävästä asiakirjasta tai ulkomaalaisen osalta ilman henkilökohtaista läsnäoloa asiakirjan oikeaksi todistetusta jäljennöksestä. Lisäksi edellytyksenä on, että henkilöiden toimintakelpoisuus ja tarvittaessa toimivalta pystytään tarkistamaan 10 §:n 1 momentissa tai 9 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä tai vastaavista ulkomaisista rekistereistä tai niissä oleviin tietoihin perustuvista, oikeaksi todistetuista asiakirjoista.

Edellä esitettyjen säännösten valossa itse tehtävän sisällön voidaan katsoa olevan täsmällisesti lain tasolla määritelty, eikä sen hoitamiseen voida katsoa juurikaan kiinnittyvän itsenäistä harkintavaltaa muuten kuin tiettyjen varsin rajattujen asiakirjojen aitouden arvioinnin osalta. Tämän ohella samankaltaista harkintavaltaa voidaan katsoa kiinnittyvän ehdotetun lain 10 b § 3 momentin mukaiseen rekisteröivän organisaation toimivaltuuteen peruuttaa rekisteröimänsä valtuutus tai muun tahdonilmaisu, jos sillä on syytä epäillä, että valtuutus tai tahdonilmaisu on rekisteröity virheellisin perustein. Tämänkään toimivaltuuden ei voida katsoa kuitenkaan tekevän tehtävästä sellaista, että siihen voitaisiin katsoa liittyvän merkittävää itsenäistä harkintavaltaa.

Kokonaisuutena arvioiden säädettäväksi ehdotettavassa rekisteröintitehtävässä voidaan katsoa olevan kyse sellaisesta julkisesta hallintotehtävästä, johon ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä ja joka ei myöskään sisällä toimivaltuuksia puuttua perusoikeuksiin siten, että sen voitaisiin katsoa voivan vaarantavan perusoikeuksien suojan perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Tältä osin mainitun tehtävän siirtäminen yksityiselle on oikeusministeriön arvion mukaan mahdollista, jos sääntely täyttää muut perustuslain 124 §:stä johtuvat edellytykset.

Tarkoituksenmukaisuus

Julkisen hallintotehtävän yksityiselle antamisen edellytyksenä on perustuslain 124 §:n mukaan sen tarkoituksenmukaisuus. Julkinen hallintotehtävä voidaan perustuslain 124 §:n mukaan antaa viranomaiskoneiston ulkopuolelle vain, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täyttymistä tulee arvioida tapauskohtaisesti kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun julkisen hallintotehtävän kohdalla erikseen (Ks. esim. PeVL 5/2014 vp, s. 3, PeVL 23/2013 vp, s. 3, PeVL 10/2013 vp, s. 2/II, PeVL 6/2013 vp ja PeVL 53/2010 vp).Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisten näkökohtien lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin. Myös hallintotehtävän luonne on otettava arvioinnissa huomioon.

Nyt käsillä olevassa esityksessä on käsitelty hallintotehtävän yksityiselle antamisen tarkoituksenmukaisuutta suhteellisen suppeasti ja hajanaisesti. Esityksen mukaan valtuutusten rekisteröintitehtävän antaminen myös yksityisille käyttäjäorganisaatioille on tarpeen kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun, palvelun saatavuuden sekä palvelun maantieteellisen kattavuuden takaamiseksi, sekä siksi, että asiointivaltuuspalvelua hyödyntävät tukipalvelulain 8 §:n nojalla myös yksityiset organisaatiot. Näitä kaikkia voidaan oikeusministeriön arvion mukaan pitää sinänsä varsin painavina ja yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeita painottavina perusteina.

Jatkovalmistelussa tarkoituksenmukaisuuden tarkastelua erityisesti lain säätämisjärjestystä koskevien huomioiden yhteydessä on syytä laajentaa niin, että tehtävän yksityiselle antamisen tarkoituksenmukaisuus tulee perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla perustelluksi esityksen tässä osassa.

Tehtävän antaminen lain nojalla

Perustuslain 124 §:n selvänä lähtökohtana on vaatimus siitä, että julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle säädetään lailla. Joissakin tapauksissa siirtäminen voi kuitenkin tapahtua lain nojalla. Tehtävän antamiseen oikeuttavan toimivallan on kuitenkin perustuttava lakiin. Perustuslain 124 §:n mukaisesti julkinen hallintotehtävä on mahdollista lailla tai lain nojalla antaa muulle kuin viranomaiselle, jos hyvän hallinnon takeet ulotetaan myös siirrettyyn toimintaan.

Kun nyt käsillä olevan lakiehdotuksen mukaisissa tehtävissä on kyse ensisijaisesti teknisistä ja vain hyvin vähäistä harkintavaltaa sisältävistä tehtävistä, jotka eivät myöskään puutu lähtökohtaisesti yksilöiden perusoikeuksiin millään merkittävällä tavalla, voidaan tällaisen julkisen hallintotehtävän siirtäminen yksityiselle oikeusministeriön arvion mukaan toteuttaa monilta osin myös lain nojalla. Hallintotehtävän antamista koskevassa laissa tulee kuitenkin yksilöidä, mitä tehtäviä ulkopuoliselle voidaan siirtää ja millä edellytyksillä. Sopimuksen tai viranomaispäätöksen varaan ei voida jättää esimerkiksi vaatimuksia toiminnan yleisistä ehdoista, julkisten hallintotehtävien hoitamiseen kohdistuvasta valvonnasta, toimijan kelpoisuudesta ja luotettavuuden arvioinnista eikä tehtäviä hoitavien virkavastuusta.

Lakiehdotuksen 17 a §:n 1 momentin mukaan rekisteröivän organisaation rekisteröintitehtävää hoitavalta henkilöstöltä vaaditaan tehtävien edellyttämää nuhteettomuutta ja luotettavuutta, joka voidaan tarvittaessa selvittää siten kuin turvallisuusselvityslaissa (726/2014) säädetään. Saman pykälän 2 momentin mukaan Väestörekisterikeskus hyväksyy käyttäjäorganisaation rekisteröiväksi organisaatioksi edellyttäen, että käyttäjäorganisaatio pystyy huolehtimaan 10 a §:ssä säädetystä rekisteröintitehtävästä. Sääntely asettaa perustuslain 124 §:n mukaiset laissa säädetyt kelpoisuusvaatimukset rekisteröintitehtäviä hoitaville tahoille.

Edelleen saman 17 a §:n 1 momentin mukaan hyväksymisen yhteydessä määritellään rekisteröintitehtävän sisältö ja sen suhde palvelutuottajan vastuulla oleviin tehtäviin sekä Väestörekisterikeskuksen ja rekisteröivän organisaation vastuut henkilötietojen käsittelyssä mukaan lukien 13 §:n 2 momentissa säädetyssä tietojen säilyttämisessä. Esityksen perustelujen mukaan VRK:n tulisi hyväksymisen yhteydessä varmistua myös siitä, että rekisteröivän organisaation rekisteröintitehtävää hoitavat henkilöt koulutetaan tehtävään ja esityksen mukaan käyttäjäorganisaatiolle voitaisiin esimerkiksi käyttöehdoissa asettaa velvollisuus tarkastaa valtuutuksen sisältö yhdessä tahdonilmaisun antajan kanssa ennen valtuutuksen vahvistamista. Tämän voidaan katsoa asettavan edelleen tarkempia edellytyksiä julkista hallintotehtävää hoitavien henkilöiden kelpoisuudelle ja pätevyydelle tehtävän hoitamiseen. Oikeusministeriö kiinnittää

kuitenkin huomiota siihen, että yksityiselle annettavan julkisen hallintotehtävän kannalta merkitykselliset toiminnan yleiset ehdot tulee olla lakiin perustuvia, eikä niistä voida päättää sopimuksella tai viranomaispäätöksellä. Rekisteröintitehtävän sisällön osalta voidaan siis määritellä vain lailla säädettyä rekisteröintitehtävän sisältöä tarkentavia seikkoja.

17 a §:n 3 momentin mukaan Väestörekisterikeskus voi kieltää rekisteröivänä organisaationa toimivalta käyttäjäorganisaatiolta toimimisen rekisteröintitehtävässä, jos se ei noudata 10 a §:ssä valtuutuksen tai muun tahdonilmaisun rekisteröimisestä säädettyä. Säännös merkitsee julkisen hallintotehtävän hoitamisen valvontaan liittyvää merkittävää puuttumismahdollisuutta viranomaiselle. Kun lakiin ei kuitenkaan sisälly lainkaan varsinaisen valvonnan suorittamiseen liittyviä säännöksiä, jää osin epäselväksi, miten rekisteröintitehtävän hoitoon kohdistuvaa valvontaa tultaisiin käytännössä suorittamaan.

17 a §:n 4 momentin mukaan rekisteröivään organisaatioon muussa kuin virkasuhteessa tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa oleviin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän suorittaessaan rekisteröintitehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Ehdotettu säännös täyttää perustuslakivaliokunnan käytännössä asettuvan vaatimukseen julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyvän virkavastuun ja vahingonkorvausvastuun sääntelemisestä.

Kokonaisuutena arvioiden tehtävän hoitamiseen kohdistuvaa valvontaa, toimijoiden kelpoisuuta sekä virka- ja vahingonkorvausvastuuta koskeva sääntely täyttää oikeusministeriön arvion mukaan perustuslain 124 §:stä johtuvat vaatimukset.

Oikeusturva

Muutoksenhausta viranomaiskoneiston ulkopuolisen tekemään hallintopäätökseen tulee aina säätää erikseen (ks. esim. PeVL 30/2014 vp s5.). Voimassaolevan lain 24 §:n mukaan palvelutuottajan tekemään päätökseen saa hakea oikaisua palveluntuottajalta. Voimassaolevaa lakia koskevassa hallituksen esityksessä ei ole käsitelty kysymystä siitä, onko nykyisin voimassa olevan lain mukaisessa asiointivaltuuden rekisteröintitoimessa kyse hallintopäätöksestä tai onko se toimenpiteenä valituskelpoinen. Nyt käsillä olevassa esityksessä ei ole myöskään käsitelty tätä rekisteröinnin valituskelpoisuutta koskevaa kysymystä, eikä siinä ehdoteta säädettäväksi yksityisen rekisteröivän organisaation suorittamien valtuutusten rekisteröimisen tai peruuttamisen muutoksenhakukelpoisuudesta.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota tarpeeseen varmistua riittävästä oikeusturvasta annettaessa julkinen hallintotehtävä muulle kuin viranomaiselle ja tarpeeseen perustella laajemminkin rekisteröinnin muutoksenhakukelpoisuuden osalta omaksuttuja ratkaisuja ja mahdollisia muutoksenhakukeinoja.

Henkilötietojen suoja

Yleiset kommentit

Esityksessä ehdotetaan EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta (2016/679) johtuen lakiin eräitä säädösviittausmuutoksia sekä lisättäväksi säännös, jolla poikettaisiin yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädetystä rekisteröidyn oikeudesta vaatia, että rekisterinpitäjä rajoittaa tietojen

käsittelyä. Myös valtuutusten ja tahdonilmaisujen rekisteröintitehtävän hoitaminen edellyttää esitysluonnoksen mukaan eräiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten tarkistamista.

Oikeusministeriön mielestä tukipalvelulain tarkistaminen ja muuttaminen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen valossa on tarpeellista, ja se suhtautuu siten tältä osin esitysluonnoksen tavoitteisiin myönteisesti. Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että hallituksen esitys tietosuoja-asetusta täydentäväksi yleiseksi lainsäädännöksi (HE 9/2018 vp) on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä ja että perustuslakivaliokunta on antanut esityksestä lausunnon (PeVL 14/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan muun muassa painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Oikeusministeriön mielestä esitysluonnoksesta ei käy selvästi ilmi, kuinka lain piiriin kuuluvan henkilötietojen käsittelyn roolit määräytyvät. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa määritellään rekisterinpitäjä, henkilötietojen käsittelijä ja yhteisrekisterinpitäjyys. Esimerkiksi rekisteröidyn oikeuksien käyttämisen ja eri toimijoiden vastuun määrittämiseksi on tärkeää määrittää, missä rooleissa kukin laissa tarkoitettu toimija henkilötietojen käsittelyn osalta toimii.

Esitysluonnoksessa on paikoin viitattu esimerkiksi rekisterinpitäjän ja yhteisrekisterinpitäjän määritelmiin tekemättä kuitenkaan tarkemmin selkoa näiden määräytymisestä kyseisen lain puitteissa. Lisäksi 1. lakiehdotuksen 17 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että VRK:n hyväksyessä käyttäjäorganisaation rekisteröiväksi organisaatioksi ”määriteltäisiin samalla rekisteröintitehtävän sisältö ja sen suhde palvelutuottajan vastuulla oleviin tehtäviin sekä VRK:n ja rekisteröivän organisaation vastuut henkilötietojen käsittelyssä mukaan lukien 13 §:n 2 momentissa säädetyssä tietojen säilyttämisessä”. Oikeusministeriön mielestä esityksen jatkovalmistelun aikana henkilötietojen käsittelyyn liittyviä rooleja ja vastuita olisi syytä tarkemmin selvittää ja pohtia, aiheutuuko tästä tarvetta tehdä muutoksia lakiehdotukseen, kuten edellä mainittuun 17 a §:ään. Nämä seikat olisi syytä tuoda esiin myös varsinaisessa hallituksen esityksessä.

Oikeusministeriö korostaa, että se on lausunnossaan arvioinut ainoastaan varsinaista esitysluonnosta. Sen ei ole ollut tässä yhteydessä mahdollista arvioida sitä, ovatko kaikki yleisen tietosuoja-asetuksen aiheuttamat muutostarpeet tukipalvelulakiin tulleet huomioiduksi. Siitä huolimatta oikeusministeriö toteaa, että esimerkiksi mainitun lain 16–18 §:t vaikuttavat sisältävän yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta merkityksellistä sääntelyä. Sääntely vaikuttaa osittain myös päällekkäiseltä yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyn kanssa. Myös näiden säännösten osalta olisi jatkovalmistelun aikana välttämätöntä arvioida yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistaman liikkumavaran alaa ja mahdollisten muutosten tarvetta myös perustuslakivaliokunnan relevanttien lausuntojen valossa.

Esitysluonnoksen säätämisjärjestysperusteluista puuttuu lisäksi arvio esityksen suhteesta perustuslain 10 §:ssä säädettyyn.

1. lakiehdotus

Esitysluonnokseen sisältyvän 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi tukipalvelulain 1 §:n 3 momenttia siten, että viittaus henkilötietolakiin ja tietoyhteiskuntakaareen muutettaisiin viittauksiksi yleiseen tietosuoja-asetukseen, tietosuojalakiin ja sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin.

Oikeusministeriön mielestä olisi syytä huolellisesti pohtia, onko kyseinen viittaussäännös ylipäätään tarpeellinen. Yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisala on laaja. Lisäksi tietosuojalakia koskevassa hallituksen esityksessä 9/2018 vp on ehdotettu, että tietosuoja-asetusta sovellettaisiin myös sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan, sekä henkilötietojen käsittelyyn, joka tapahtuisi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) V osaston 2 jaksossa tarkoitettuun yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyen.

Esitysluonnoksen kohteena oleva henkilötietojen käsittely kuuluu yleisen tietosuoja-asetuksen ja esitetyn tietosuojalain soveltamisalaan. Koska yleislakeja sovelletaan niiden soveltamisalaa koskevien säännösten mukaisesti, vaikka niihin ei viitata, oikeusministeriön mielestä vaikuttaa siltä, ettei yleislainsäädäntöön ole tarpeen viitata esitysluonnoksessa ehdotetulla tavalla. Mikäli viittausta yleislakeihin pidetään kuitenkin jostakin erityisestä syystä perusteltuna, tulisi tämä perustella esityksessä.

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi 12 a §, jossa säädettäisiin oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen. Pykälällä suljettaisiin pois yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklan soveltaminen lain nojalla tehtävässä henkilötietojen käsittelyssä. Tukipalvelulakiin sisältyy esitysluonnoksen perusteluiden mukaan sellaisia yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja erityisiä säännöksiä, jotka koskevat esimerkiksi käsittelytarkoitusta tai käsittelyn ryhmiä, henkilötietoryhmiä, käyttöön otettujen rajoitusten soveltamisalaa, suojatoimia, joilla estetään väärinkäyttö tai lainvastainen pääsy tietoihin tai niiden siirtäminen, sekä tietojen säilytysaikoja.

Rajoituksen perusteeksi on ehdotuksen perusteluissa mainittu yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohta. Mainitun alakohdan nojalla jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan lainsäädäntötoimenpiteellä rajoittaa esimerkiksi juuri 18 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien ja oikeuksien soveltamisalaa, jos kyseisessä rajoituksessa noudatetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide, jotta voidaan taata muut unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet.

Esitysluonnoksen perusteluissa mainitaan, että tukipalvelulain mukaisiin tukipalveluihin sovellettaisiin lähtökohtaisesti vain tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, jonka mukaan käsittelyä on rajoitettava, kun rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkan-sapitävyyden. Rajoitus kuitenkin koskisi ehdotuksen mukaan koko 18 artiklaa. Jotta yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiset välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset täyttyvät, olisi jatkovalmistelussa vielä arvioitava, onko ehdotettu säännös rajattu niin tarkkarajaiseksi ja kapea-alaiseksi kuin mitä tavoitteen toteuttaminen edellyttää.

Yleisempänä huomiona ehdotetun 12 a §:n osalta oikeusministeriö toteaa käsityksenään, että liikkumavaran käytölle yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan mahdollistamalla tavalla on esitetty pääosin perusteltuja syitä. Perusteluissa esiin tuodut tietotekniset ja tietojärjestelmiin liittyvät haasteet ja niistä syntyvät kustannukset eivät oikeusministeriön näkemyksen mukaan kuitenkaan lähtökohtaisesti ole sellaisia asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuja julkiseen etuun liittyviä tärkeitä tavoitteita, joilla voitaisiin perustella rekisteröidyn oikeuksien rajoittaminen ehdotetussa laajuudessa.

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 16 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että sen lisäksi mitä tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädetään, palvelutuottaja vastaa tukipalvelun tuottamisen edellyttämän tietojen yhdistämisen oikeellisuudesta sekä tukipalveluissa käsiteltävien tietojen tietoturvallisuudesta. Säännöstä tulisi oikeusministeriön mielestä esityksen jatkovalmistelun

aikana vielä arvioida. Esimerkiksi henkilötietojen käsittelyn turvallisuudesta säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklassa. Mainittu artikla sisältää ainoastaan marginaalista kansallista liikkumavaraa. Lisäksi asetuksen 24 artiklassa säädetään rekisterinpitäjän vastuusta. Esityksessä tulisikin myös ehdotetun 16 §:n 2 momentin osalta tarkemmin arvioida yleisen tietosuoja-asetuksen jättämän liikkumavaran alaa ja ehdotetun erityissääntelyn välttämättömyyttä.

Manninen Sami
Oikeusministeriö

Heikkonen Johannes
Oikeusministeriö - Lainvalmisteluosasto / Julkisoikeuden yksikkö